			
	LAUSUNTO		1 (2)
	20..2.2019		

Espoon vanhusneuvosto

Sosiaali- ja terveyslautakunnalle

Vanhusneuvoston lausunto hoiva-asumisen asiakkuuskriteerien toimivuudesta

Vanhusneuvosto toteaa lausuntonaan hoiva-asumisen asiakkuuskriteereistä seuraavaa:

Vanhusneuvosto korosti 24.5.2017 kriteereistä antamassaan lausunnossa asiakkaan huomioimista yksilöllisesti ja kysyi, mikä on hänen itsemääräämisoikeutensa vaikutus palveluun ja kuinka paljon asiakkaan oma toive vaikuttaa palvelupäätöksen.

Kriteerien mukaan palvelutarpeen arviointi tehdään Seniorineuvonta ja palveluohjaus Nestorin henkilökunnan toimesta ja siihen osallistuu asiakas ja häntä hoitavan tahon edustajat. Vanhusneuvosto korostaa ikääntyneen ja hänen omaistensa kuulemista. Erityinen huoli on yksinäisten vanhusten hoivan toteutumisesta. Vanhusneuvosto pitää hyvänä, että palveluarvioinnin osa-alueita/perusteita on avattu enemmän voimassa olevaan kriteeristöön verrattuna.

Arvioinnin tukena käytetään kriteeristön liitteenä olevaa Rai - toimintakykymittaria, jonka mukaan tehostettu palveluasuminen edellyttää vähintään arvoa 3 eli ”asiakas tulee ymmärretyksi vain toisinaan tai ei koskaan” / ”asiakkaalla on häiriö vähintään kahdessa seuraavista: päätöksentekokyky, ymmärretyksi tuleminen, lähimuisti”. Hoivan tarvetta määrittää somaattisten sairauksien aiheuttama avuntarve tai muistisairaus tai nämä molemmat yhdessä, tai vaikeat hoitoon reagoimattomat psyykkiset, sosiaaliset tai turvallisuuteen liittyvät ongelmat.

Esityslistalla todetaan kriteerien selkeyttäneen päätöksentekoa ja parantaneen kuntalaisten yhdenvertaisuutta, joka on tärkeää. Voidaanko kuitenkin vaikeasti avattavaa ”kokonaisarviointia” tulkita kohtuuttoman tiukasti?

Vanhusneuvosto korostaa, että huonokuntoiselle vanhukselle ”asiakkaana” asetetaan kohtuuttomia vaatimuksia valita ja valvoa oikeuksiaan ja saamaansa palvelua. Kaikilla iäkkäillä ihmisillä ei ole tukiverkkoa asioidensa hoidossa. Tähän Nestorin pitää kiinnittää erityistä huomiota vanhuksen oikeuksien toteutumiseksi.

Moni vanhus asuu mielellään kotonaan, jolloin olennaiseksi kysymykseksi nousevat riittävät ja laadukkaat kotihoidon palvelut. Onko niitä saatavissa ja onko niiden avulla mahdollista suoriutua arjesta ja asua turvallisesti kotona? Kotihoidossa hoidetaan entistä enemmän apua tarvitsevia asiakkaita.

Sairaalassa olevan asiakkaan kotiutuminen tulee olla kokeiltu em. kotihoidon ja muiden avohoidon palvelujen turvin.

			
	LAUSUNTO		2 (2)
	20..2.2019		

Kuntouttava jakso sairaalasta kotiutumisen jälkeen on hyvä uudistus, koska lyhytkin jakso sairaalassa voi "laitostaa" ja vähentää voimia.

Asiakas voi valita hoivansa järjestämisen asiakasmaksulla tai palvelusetelillä. Kriteerit ovat samat, mutta palvelusetelillä asiakas voi valita palveluntuottajan.

Koska hoiva-asumisen kriteerit ovat tiukat ja Espoossa on vanhuksia, joilla on omaisuutta ja varallisuutta, paine palveluasumiseen /tuettuun senioriasumiseen kasvaa. Kaupungin toimintana palveluasumista on vain Leppävaaran ja Soukan elä- ja asukeskuksissa (arahoitteisia). Lisäksi Espoon alueella on yksityisten palveluntuottajien ylläpitämiä palvelutaloja, joiden asukasvalinnat tapahtuvat kunkin palvelutalon toimesta. Palvelutarpeen kasvaessa tarvitaan ympärivuorokautista hoivaa ja kustannukset voivat ylittää vanhuksen maksukyvyn. Tämän vuoksi on tarpeellinen kriteerilisäys "Asiakkaan jo asuessa hoivakodissa esim. itsemaksavana ja hakiessa kaupungin palveluihin, arvioidaan asiakkaan tilanne kuten kotona asuessa". **Vanhusneuvoston mielestä tuleviin elä ja asu-seniorikeskuksiin pitää rakentaa myös palveluasumista mahdollistavia asuntoja.**

Espoon linjausten mukaan aikaisemmin terveyskeskuksen vuodeosastolla eli laitospalveluissa hoidetut vanhukset hoidetaan saattohoitoon saakka joko kotona tai hoivakodeissa. On pelättävissä, että tämä palvelujärjestelmän muutos samoin kuin suurten ikäluokkien palvelutarve, voi saada aikaan paineita kiristää kriteerien tulkintaa.

Espoo on uudistamassa ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankintamenettelyä. Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että menettelyä arvioidaan, miten ko. hoiva-asumisen kriteerit täyttävä vanhus selviää hankintaprosessista.

Hoiva-asumisen asiakkuuden kriteeristöasiakirjaan punaisella merkityt muutosesitykset ovat erittäin tarpeellisia.

Vanhusneuvosto pitää hyvänä, että kriteerit ovat selkeyttäneet päätöksentekoa, antaneet työkaluja palvelutarpeen arviointiin, parantaneet kuntalaisten yhdenvertaisuutta sekä antavat päätöksen valmistelijoille ja päätöksentekijälle aina harkinnan mahdollisuuden.

Espoossa 20.2.2019

ESPOON VANHUSNEUVOSTO

Olli Männikkö

Marja-Liisa Lahtinen

Katri Rannisto

Puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Jäsen